

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Gävle kommuns arbete
med att säkerställa att utbildningen vilar på
vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i
gymnasieskolan**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Gävle kommun avseende kvaliteten i huvudmannens arbete med att säkerställa att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I detta beslut granskas Gävle kommuns ansvarstagande för gymnasieskolan.

I granskningen ingår följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i huvudmannens skolor?
2. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen?
3. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av varje frågeställning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: låg utsträckning, flera delar och hög utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Gävle kommun i följande utsträckning:

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer i flera delar att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla en tydlig och ändamålsenlig organisation med en klar ansvarsfördelning för att effektivt stödja rektorer och skolenheter i arbetet med att bedriva utbildning baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Arbetet med att tillvarata och utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer i flera delar att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver organisera arbetet så att det kollegiala lärandet tillvaratas och utvecklas till beprövad erfarenhet. I detta ingår att skapa former för strukturerad prövning, dokumentation och kritisk granskning.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår i flera delar ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver kritiskt granska, värdera och diskutera olika alternativ i valet av forskning att luta sig mot när utvecklingsarbeten planeras.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 april 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:8976) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Inom detta område bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete ut mot rektorer och skolor. Det handlar om kvaliteten i hur huvudmannen organiserar för att skolorna ska ha tillgång till vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet samt om de roller och funktioner som stödjer detta arbete. I detta ingår även huvudmannens strukturer för samverkan mellan rektorer, med andra huvudman och med lärosäten. Vidare ingår en bedömning av hur huvudmannen följer upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer i flera delar men utvecklingsområden finns att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare och personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation.

Organisation och ansvarsfördelning kring arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen har en otydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Detta tar sig uttryck i att huvudmannen inte har formulerat tydliga uppdrag för specifika medarbetare varken på huvudmannan- eller skolenhetsnivå i syfte att stärka utbildningens förankring i forskning och beprövad erfarenhet. Ansvaret för hur utvecklingsarbetet ska kopplas till forskning och beprövad erfarenhet ligger i praktiken på rektorerna och de förväntningar som huvudmannen uttrycker är generella och övergripande, exempelvis att rektorerna ska arbeta enligt styrdokumentet. Ansvaret för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är inte explicit uttalat. Det är emellertid tydligt att det finns en allmän och generell förväntan på att allt arbete ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, som såväl förstelärare som rektorer och förvaltningspersonal är medvetna om. På huvudmannanivå

finns en kvalitetsavdelning med en kvalitetsutvecklare med särskilt ansvar riktat mot gymnasieskolan. Kvalitetsutvecklaren har visserligen forskningsbevakning som en del av sitt uppdrag, men hur uppdraget ska genomföras eller vilka förväntningar som finns är inte tydligt kommunicerade. Kvalitetsutvecklarens uppdrag omfattar inte heller i samma utsträckning beprövad erfarenhet. Även för skolenheternas förstelärartjänster saknas explicita uppdrag kopplade till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det finns en generell uppdragsbeskrivning för förstelärare i kommunen men ansvaret för att definiera förstelärarnas uppdrag ligger i stället på respektive rektor. Flera förstelärare har uppdrag, formulerade av respektive rektor, som är tydligt knutna till skolornas utvecklingsarbete, men inget av dem omfattar hur de förväntas arbeta för att arbetet också ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Däremot har huvudmannen en tydlig organisation och ansvarsfördelning av arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet inom ett antal övergripande utvecklingsprojekt, som omfattar alla skolenheter. Exempelvis leder huvudmannen arbetet på alla skolenheter i kommunen med en lokalt framtagen modell för ett långsiktigt trygghetsarbete. För närvarande pågår också skolutvecklingsprogrammet Natur och teknik för alla (NT) som bland annat arbetar med matematikutveckling. Därutöver arbetar huvudmannens skolenheter med Lärande för hållbar utveckling. Arbetet i projekten har en tydlig koppling till och utgår från aktuell forskning inom respektive område genom samarbeten med externa aktörer som olika lärosäten. Projektledare, samordnare och förstelärare är knutna till projekten och har väl definierade uppdrag. Därutöver driver eller deltar förstelärarna och vissa lärare i ett antal olika utvecklingsprojekt. Projekten har emellertid kommit till på initiativ från lärarna själva och leds inte av huvudmannen. Huvudmannen har inte gett rektorerna något tydligt uppdrag kring hur de ska göra när de väljer vilken forskning som ska användas och efterfrågar inte den vetenskapliga grunden när rektorerna presenterar sina val av utvecklingsinsatser.

Tillgängliggörande av forskning och beprövad erfarenhet

Huvudmannen bedriver ett visst arbete för att bevaka, inhämta och kommunicera forskning som är relevant för skolorna. Inom ramen för de större utvecklingsprojekten bevakar centralt anställda projektledare och samordnare samt ansvariga förstelärare forskning och sprider till berörda. De följer det som publiceras med koppling till projekten, främst i form av artiklar och material från Skolmyndigheterna, och organiserar ämnesmöten och tematräffar för förstelärare. Förstelärarna vänder sig även till projektledarna för stöd när de behöver få tillgång till relevant forskning inom sina områden. Huvudmannens kvalitetsutvecklare har ett generellt uppdrag att bevaka och ta del av forskning och beprövad erfarenhet.

Kvalitetsutvecklaren gör enstaka forskningssammanställningar som publiceras via en digital kanal om huvudmannen tillhandahåller, men kommunicerar inte systematiskt någon information om forskning. Även om kvalitetsutvecklaren har i uppdrag att stödja rektorer och förstelärare med relevant forskning så används hans tjänster i mycket begränsad omfattning av rektorer och förstelärare. En förklaring till detta är att kvalitetsutvecklarens uppdrag inte är känt av förstelärarna. Det pågår inte heller något aktivt arbete från huvudmannens håll för att sprida information om kvalitetsutvecklarens roll. Huvudmannens ledningsgrupp har flera kanaler för att bevaka och inhämta kunskap om aktuell forskning, exempelvis genom föreläsningar och sina olika samverkanspartners. Såväl skolchefen som verksamhetschefen tar även del av artiklar, studier och rapporter, både egna val och rekommenderade. Relevant information sprids sedan till rektorerna via ledningsgruppsmöten och rektorsmöten. Det handlar dels om aktuell forskning som rör de olika utvecklingsområdena på skolorna, dels sådan forskning som handlar om övergripande utvecklingsarbete. Rektorerna ges även i uppdrag att läsa viss litteratur för att sedan bearbeta och diskutera den tillsammans med verksamhetschefen. Däremot finns inga tydliga kanaler för hur information om aktuell och relevant forskning och beprövad erfarenhet ska spridas till förstelärarna, utan huvudmannen uttrycker endast en generell förväntan att rektorerna sköter det. Rektorerna i sin tur förlitar sig i hög grad på att lärare tar reda på det de behöver veta.

Samverkan med lärosäten, andra huvudmän och mellan skolor

Huvudmannen bedriver aktivt samverkan med lärosäten och regionala utvecklingscenter i syfte att utveckla utbildningen. På huvudmannanivå ingår Gävle kommun i ett flertal sammanhang där främst verksamhetschef och skolchef deltar i samarbeten och tar del av konferenser och föreläsningar. De regionala utvecklingscentren inom Gävleborg och Dalarna är sådana exempel. Därutöver deltar huvudmannen i ett antal projekt inom ULF (Utveckling, Lärande, Forskning). Ett av dessa projekt är arbetet kring den övergripande modellen för trygghetsarbete. En del extern samverkan genomförs dock på initiativ från enskilda rektorer eller personal. Några av huvudmannens skolor deltar exempelvis i ett utvecklingsprojekt kring moderna språk, på ett program genomförs ett projekt där ämnen samarbetar med praktikinära forskning kring problemlösning och ett projekt inom ämnet matematik har nyligen avslutats. Samtliga dessa projekt har anknytning till olika lärosäten. Dessa samarbeten har emellertid kommit till stånd genom att enskilda lärare haft personliga kontakter med forskare inom dessa områden och skolornas val av externa samverkansprojekt och partners har inte heller föregåtts av avvägningar på huvudmannanivå mellan olika samverkansalternativ.

Huvudmannen organiserar viss intern samverkan kopplad till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet men det saknas organiserad samverkan för lärare och annan personal över skolgränserna. Samverkan mellan skolenheterna möjliggörs bland annat genom rektorsgruppen och inom de olika utvecklingsprojekten. Därutöver saknas organiserade forum för förstelärare och lärare att träffas och samverka med kolleger från andra skolenheter. Det är inte tydligt hur eller i vilken utsträckning samverkan bidrar till att utveckla utbildningen utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I stora delar av den samverkan som genomförs deltar endast personer på huvudmannanivå och huvudmannen har inte skapat en tydlig struktur för hur den information som förvaltningspersonal och rektorer tar del av kring didaktik och ämnesutveckling kan spridas till förstelärare och övrig personal. Vissa av de samverkansprojekt som skolor och lärare deltar i får dock viss spridning på den egna skolenheten, genom att projektet är uppbyggt så att ansvariga förstelärare sprider arbetssätt och kunskap i det egna ämnes- eller arbetslaget.

Uppföljning av vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen

Huvudmannen följer endast i vissa avseenden upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund, och följer inte upp hur skolorna arbetar med beprövad erfarenhet. Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ingår inte som en aspekt i huvudmannens systematiska uppföljning av utbildningen och de underlag som efterfrågas från rektorerna innefattar inte frågor om arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I stället stannar den uppföljning som görs av sådant arbete på skolenhetsnivå. Huvudmannen efterfrågar inte heller den vetenskapliga grunden när rektorerna presenterar sina val av utvecklingsinsatser. Däremot ingår i de övergripande utvecklingsprojekten en systematisk uppföljning, exempelvis genom en styrgrupp. Där ingår även att ansvariga och delaktiga förstelärare och projektledare kan bli ombudade att beskriva hur deras arbete är förankrat i forskning.

Huvudmannen följer inte heller upp vilka förutsättningar skolorna har för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i form av exempelvis tid och kompetens, utan även detta ansvar stannar på rektorsnivå. Inte heller förstelärarnas uppdrag kring och hur de arbetar med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet följs upp av huvudmannen. Rektorerna redovisar endast vad förstelärarna gör inom ramen för de utvecklingsområden skolenheterna har valt och vilka effekter de ser, och huvudmannen efterfrågar inga uppgifter kring exempelvis deras ansvar eller vilken forskning de grundar sitt arbete på.

Uppföljningen utmynnar inte heller på ett tydligt sätt i att huvudmannen säkerställer att skolorna har praktiska förutsättningar för att arbeta med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen. Huvudmannen har visserligen konstaterat att kvalitetsutvecklarens omvärlds- och forskningsbevakning inte når ut till personalen på skolenheterna och att personalen sällan efterfrågar stöd från kvalitetsutvecklaren. Huvudmannen drar slutsatsen att kvalitetsutvecklarens uppdrag inte är känt. Detta konstaterande har emellertid inte lett till några förändringar i arbetssätt. Huvudmannen är också medveten om att det finns en skillnad i hur de olika rektorerna sköter uppdraget med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och att det syns i hur de styr sina förstelärare. Gymnasiechefen har i vissa fall haft samtal med kvalitetsavdelningen om att de behöver stötta aktuell rektor och erbjuda hjälp.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla en tydlig och ändamålsenlig organisation med en klar ansvarsfördelning för att effektivt stödja rektorer och skolenheter i arbetet med att bedriva utbildning baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannens organisation inte fullt ut stödjer arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Arbetet vilar i stor utsträckning på rektorerna och personalen i verksamheterna, och det saknas tydliga uppdrag och ansvarsfördelning som kan ge ett mer systematiskt och likvärdigt stöd till skolorna.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen förtydligar och klargör roller och uppdrag på alla nivåer i organisationen. Exempelvis kan det innebära att tydliggöra vilka förväntningar huvudmannen har på olika funktioner inom organisationen. I detta ingår även att definiera på vilket sätt respektive uppdrag innefattar ansvar för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och hur det konkret ska ta sig uttryck. Därutöver kan huvudmannen utarbeta strategier för att göra de olika rollerna kända i organisationen. För att skapa långsiktig kvalitet behöver huvudmannen också säkerställa att dessa funktioner har tillgång till tid, resurser och kompetens som motsvarar uppdraget.

Arbetet med att säkerställa att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen

Här bedöms kvaliteten i huvudmannens arbetsprocesser för att skolpersonalens erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas så att de blir beprövade. Detta i syfte att utbildningen ska kunna vila på beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer i flera delar att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare och personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation.

Arbetet för att utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen har en otydlig organisation för personalens erfarenhetsutbyte, och det saknas strukturer för hur alla lärares erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas till beprövad erfarenhet. Huvudmannens ledning är generell och handlar främst om att uppmuntra till kollegialt lärande och att sprida goda idéer. När det gäller lärare som inte deltar i något av de större utvecklingsprojekten så är deras erfarenhetsutbyte och samverkan inte organiserade av huvudmannen och det uttrycks inga förväntningar från huvudmannens sida på hur de ska arbeta för att utveckla beprövad erfarenhet. Huvudmannen ger inte någon ledning i hur det kollegiala lärandet ska utformas och dokumenteras för att kunna bli föremål för kritisk granskning och gemensam prövning. I stället är det rektorerna som ansvarar för att styra innehållet i lärarnas träffar och huvudmannen har inte gett några instruktioner eller följt upp hur styrningen ser ut. Exempelvis har lärarna ämneslagsmöten mer eller mindre ofta på de olika skolorna och det är lärarna som tillsammans med förstelärarna sätter agendan. Ledningen består endast i vagt uttryckta förväntningar att lärarna ska samverka och samarbeta kring undervisning och bedömning och att lärarna har ett generellt uppdrag att utvärdera undervisningen och analysera resultaten. Det är inte förankrat hos personalen hur man skapar beprövad erfarenhet vilket leder till att diskussioner ofta handlar om att utbyta tips och erfarenheter mer generellt.

Det finns emellertid områden där huvudmannen organiserar arbetet på ett sätt som möjliggör att lärare kan utveckla beprövad erfarenhet. Detta genom att det inom huvudmannens stora utvecklingsprojekt ingår att lärare och annan personal arbetar enligt tydliga arbetsgångar, som

innefattar problemformulering, prövande och omprövning samt att resultat dokumenteras och sprids. På huvudmannanivå handlar det exempelvis om Gävlemodellen, ett elevhälsoprojekt som prövats och utvecklats på en av skolenheterna och som nu används på alla gymnasieskolor i kommunen, samt ett projekt som handlar om att utveckla stödarbetet på yrkesprogrammen för att ge eleverna bättre möjligheter att få arbete efter avslutad utbildning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver organisera arbetet så att det kollegiala lärandet tillvaratas och utvecklas till beprövad erfarenhet. I detta ingår att skapa former för strukturerad prövning, dokumentation och kritisk granskning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen inte har skapat några tydliga strukturer för hur lärarnas samarbete ska bedrivas för att utvecklas till beprövad erfarenhet. Det saknas också ledning från huvudmannen kring hur arbetet som genomförs i dessa forum ska kunna tillvaratas och utvecklas till beprövad erfarenhet. Genom ett mer systematiskt arbete kan huvudmannen skapa bättre förutsättningar för att utbildningen på samtliga skolenheter ska kunna vila på beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen tydligare leder lärarnas kollegiala samverkan, dels genom sin organisation, dels genom att uttrycka tydliga förväntningar på hur arbetet ska gå till. Att utveckla beprövad erfarenhet innebär att personalen på ett strukturerat sätt problematiserar och prövar sin undervisning eller sin verksamhet och dokumenterar vad som sker. Det är viktigt att en sådan prövning involverar flera personer och genomsyras av ett vetenskapligt förhållningssätt, där befintliga arbetssätt utmanas och omprövas utifrån behov. Detta förutsätter att det finns forum för utbyte och granskning av erfarenheter. Här kan exempelvis skolövergripande pedagogiska nätverk fungera som en utgångspunkt. Huvudmannen behöver dock se till att det erfarenhetsutbyte som sker i nätverk eller andra forum även omfattar en strukturerad prövning av arbetssätt, samt dokumentation och kritisk granskning av arbetssätt. Detta kan huvudmannen förslagsvis göra genom att formulera en agenda för möten eller tydliga riktlinjer för arbetsprocessen, liksom genom att mer systematiskt följa upp arbetet och vad det leder till.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Inom området bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete för att säkerställa att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens egna analyser och beslut om insatser för att utveckla utbildningen. Detta omfattar huvudmannens arbete med att granska, värdera och diskutera forskning och beprövad erfarenhet i syfte att ge valda insatser en bred vetenskaplig förankring.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår i flera delar ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare och personal med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation.

Arbetet med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannen använder sig av vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet i beslut om utvecklingsinsatser, men huvudmannen har inte genomgående ett kritiskt förhållningssätt i valet av forskningsgrund att luta sig mot. De övergripande, stora projekt som leds av huvudmannen, som den kommunövergripande modellen för trygghetsarbete, NT, utvecklingsarbetet kring särskild begåvning och elevhälsoarbetet, har föregåtts av ett visst urval genom att huvudmannen har valt samarbetspartner, ofta i form av ett lärosäte som de har etablerad kontakt med. Det är sedan forskare där som gör urval av forskning som ska användas. Samtidigt förekommer det också att huvudmannen väljer eller deltar i utvecklingsinsatser utan att ha skapat sig någon överblick över forskning på området eller jämfört några olika forskares perspektiv. Även om det förekommer att huvudmannen väljer forskare utifrån vem de bedömer som trovärdig har huvudmannen ofta valt forskare utifrån andra premisser såsom praktiska aspekter, exempelvis vilka som funnits nära, kostnad för föreläsare, vilka de redan känner till och vem som är tillgänglig. Vad gäller språkprojektet så blev kommunen tillfrågade om deltagande och då valde det aktuella lärosätet ut vilken forskning man skulle utgå från. Ett par andra utvecklingsprojekt utgår från de ansvariga lärarnas egen forskning och kontakter. Varken rektorer eller huvudman har i de fallen

efterfrågat grunderna till lärarnas val eller om de undersökt andra alternativ.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver kritiskt granska, värdera och diskutera olika alternativ i valet av forskning att luta sig mot när utvecklingsarbeten planeras.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att även om huvudmannens utvecklingsarbete bygger på vetenskapligt grundad kunskap så har huvudmannen inte genomgående ett kritiskt förhållningssätt i valet av forskning. Därför finns en risk för att huvudmannen väljer insatser som har svag förankring i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utarbetar arbetssätt och strukturer för arbetet med att kritiskt granska och välja vilka underlag som ska ligga till grund för utvecklingsarbetet. I valet av insatser för att utveckla utbildningen kan forskning bidra med både teoretiska perspektiv och empiriska resultat som kan stödja verksamheten i att bättre förstå, tolka och få perspektiv på sin utbildning, liksom verktyg för att kunna förändra och förbättra den. Detta kan exempelvis ta sig uttryck genom att huvudmannen beaktar flera olika forskningsperspektiv för att kunna ta ställning till vilken kunskap som är bäst lämpad att ligga till grund för sådana val.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Kerstin Martinsson

Föredragande
Signerat av: Kerstin Martinsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Lundström deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

Enligt 1 kap. 5 § tredje stycket skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I 1 kap 3 § skollagen definieras begreppet utbildning som verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av första stycket 4 kap. 4 § skollagen framgår att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen även ska genomföras på förskole- och skolenhetsnivå. Av andra stycket framgår att kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Av tredje stycket framgår att rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Enligt 4 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten.

Förarbeten

Av prop. 2009/10:165. s. 223-224 framgår bl.a. följande.

De nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet.

Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund.

Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Av prop. 2009/10:165. s. 633 framgår bland annat följande.

Utbildning är det mest grundläggande begreppet i såväl 1985 års skollag som i denna skollag. Termen beskriver all den verksamhet som omfattas av de övergripande målen i skolförfattningarna. I 1985 års lag finns dock inte någon uttrycklig definition. Med utbildning avses i den nya skollagen utöver undervisningen i princip all verksamhet, både i den inre och yttre miljön, som anordnas av huvudmannen och vanligtvis äger rum under skoldagen. Härigenom kommer t.ex. den verksamhet som sker under skolmåltider och på skolgården under raster att omfattas av definitionen. Även "externa" verksamheter som lägerskolor, studiebesök etc. innefattas i begreppet utbildning.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Gävle kommun den 4 september 2025. En digital intervju genomfördes också samma datum. Besöket genomfördes av utredarna Kerstin Martinsson och Maria Lundström.

Gävle kommun har tre gymnasiala skolenheter. Varje skolenhet leds av en rektor som till sin hjälp har ett antal biträdande rektorer.

Gymnasieskolorna lyder under utbildningssektorn som leds av en sektorchef, tillika skolchef. En verksamhetschef ansvarar för ledning av gymnasieskolorna.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En digital gruppintervju med lärare/personal med utvecklingsansvar
- En gruppintervju med rektorer
- En gruppintervju med personal med utvecklingsansvar på huvudmannanivå
- En intervju med verksamhetschefen för gymnasieskolorna
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras vårterminen 2026.